ဗုဒ္ဓသာသနိုက မြေပုံတော်ချုပ်

အရိယအာရှတိုက်

ဘုရားရှင်ပွင့်တော်မူရာ မဇ္ဈိမဒေသနယ်နိမိတ်

(၁) အရှေ့ဘက်လားသော် - ကဇင်္ဂလနိုဂမ (ကံကဒေလ)
(၂) အရှေ့တောင်လားသော် - သလသဝတီနဒီ (ဆီလဏ္ဍီမြစ်)
(၃) တောင်ဘက်လားသော် - သေတကဏ္ဍိကနိုဂမ (ဟာဇာရီဗါဂ)
(၄) အနောက်ဘက်လားသော် - ထုနမြာပဗ္ဗတ (ထာနေသရ)
(၅) မြောက်ဘက်လားသော် - ဥသိရဒ္ဓဇပဗ္ဗတ (အုတ်ဆန်) (ဟရိဒ္ဒွါရ)

အထက်ဖော်ပြပါဌာနများကိုနှစ်ထပ်မျဉ်းကြောင်း လက္ခဏာဖြင့်ပြထားပါသည်။

သံဝေဂရဘွယ် သံဝေဇနီယ (၉လေး) ဌာန

(၁) လုမ္ဗိနီ - ဘုရားအလောင်းဖွားတော်မူရာဌာန
(၂) မဟာဗောဓိ - ဘုရားရှင်ပွင့်တော်မူရာဌာန
(၃) ဣသိပတနမိဂဒါဝန - ဓမ္မစက္ကြာတရားဦး ဟောတော်မူရာဌာန
(၄) ကုသိနာရာမ - မဟာပရိနိဗ္ဗာန်စံတော်မူရာဌာန

အထက်ပါဌာနများကို (က) (ခ) (ဂ) (ဃ) အကွာရာတို့ဖြင့် အရှေ့အာရှတိုင်းပြထားသည်။

ဘုရားရှင်တို့ မစွန့်အပ်သည့် အဝိဇဟိတ (လေး) ဌာန

(၁) မဟာဗောဓိ
(၂) ဣသိပတန မိဂဒါဝုန်တော
(၃) သာဝတ္ထိပြည် - ဇေတဝန်ကျောင်းဂန္ဓကုဋီ တိုက်တွင်းဧညောင်စောင်းတော်
(၄) သင်္ကဿနဂရ - တာဝတိံသာမှသက်ဆင်းခြေ(တော်မူရာ

အထက်ပါဌာနများကို (၁) (ဂ) (ခ) (ဃ) အကွာရာတို့ဖြင့် အစီအစဉ်အတိုင်းပြထားသည်။

ဘုရားရှင်ဝါကပ်တော်မူရာ (ဆယ့်လေး) ဌာန

(၁) ဣသိပတန - မိဂဒါဝုန်တော +
(၂) ရာဇဂဟ - ဝေဠုဝန်ကျောင်းတော် +
(၃) ဝေသာလီ - မဟာဝုန်တော +
(၄) မဂ္ဂဒီလတောင် - ချယားတော +
(၅) သုံသုမာဂိရာ (သုသုမာရဂိရိမြို့) +
(၆) ကောသမ္ဗီပြည် ဃောသိတာရုံကျောင်းတော် +
(၇) ပါရိဝေယျကတော +
(၈) နာလာပုဏ္ဏားရွာ +
(၉) ဝေရဉ္ဇာပြည် +
(၁၀) စာလိယတောင် +
(၁၁) သာဝတ္ထိ - ဇေတဝန်ကျောင်းတော် +
(၁၂) ကပိလဝတ္ထု - နိဂြောဓရုံကျောင်းတော် +
(၁၃) အာဠဝီ - အဂ္ဂါဠဝကစေတီ +
(၁၄) ဝေလုဝရွာ +

မှတ်ချက်။ ။ တာဝတိံသာနတ်ပြည်ပါထည့်လျှင် ဆယ့်ငါးဌာနဖြစ်သည်။

သိက္ခာပုဒ်ပညတ်တော်မူရာ (ခုနစ်) ဌာန

(၁) ဝေသာလီ (၂) ရာဇဂဟ (၃) သာဝတ္ထိ (၄) အာဠဝီ (၅) ကောသမ္ဗီ (၆) သဇာတိုင်း (၇) ဘဒ္ဒတိုင်း

ထိုဌာနများကို အစဉ်အတိုင်း A,B,C,D,E,F,G, ရောမအက္ခရာတို့ဖြင့် ဖော်ပြထားပါသည်။

၂၅၀၀ သာသနာနှစ်အတွင်း သင်္ဂါယနာ (ရြောက်) တန် ပဌမ သင်္ဂါယနာ

မဟာသဏ္ဌာရာ၏ ၁၄၈ - ဘီစီ ၅၄၄ ခုနှစ် ရာဇဂြိုဟ်ပြည်ဝေဘာရတောင် သတ္တပဏ္ဏလိုဏ်ဂူ၌ အဇာတသတ်မင်းကိုအမှီပြု၍ အရှင်မဟာကဿပ မထေရ် အမှူးရှိသော အရှင်အာနန္ဒာ၊ အရှင်ဥပါလီ နှင့် ရဟန္တာအရှင်ပြတ်ငါးရာတို့မှ ဓမ္မဝိနည်း ပဌမ သင်္ဂါယနာ တင်တော်မူခဲ့ကြသည်။

ဒုတိယသင်္ဂါယနာ

သာသနာနှစ် - ၁၀၀ - ဘီစီ ၄၄၄ ခုနှစ် ဝေသာလီပြည် ဝါဠုကာရုံကျောင်းတော်၌ ကဠာသောက မင်းကို အမှီပြု၍ အရှင်မဟာယသမထေရ်အမှူးရှိသော ရဟန္တာအရှင်ပြတ်ခုနှစ်ရာတို့ မှဝါရှင်း ဒုတိယ သင်္ဂါယနာ တင်တော်မူခဲ့ကြသည်။

တတိယသင်္ဂါယနာ

သာသနာနှစ် - ၂၃၉ - ဘီစီ - ၃၀၈ ခုနှစ်ပါဋလိပုတ္တပြည်သီရိဓမ္မာသောကမင်းကိုအမှီပြု၍အရှင် မောဂ္ဂလိပုတ္တတိဿမထေရ်အမှူးရှိသော ရဟန္တာ အရှင်ပြတ် တစ်ထောင်တို့ မှဝါရှင်း တတိယသင်္ဂါ ယနာ တင်တော်မူခဲ့ကြသည်။ * လက်ယာဘက်အနားတွင်ဆက်ကြည့်ပါ။

ဗုဒ္ဓသာသနာတော်နှင့် စပ်ဆိုင်ရာ ဗုဒ္ဓသာသနိုကမြေပုံတော်

ဤမြေပုံတော်ချပ်၌ပါရှိသော တိုင်းပြည်ပြိုကွာ ဌာနများကိုခြားနား လွယ်တူစွာသိနိုင်ရန် လက္ခဏာအမှတ်အသားကို အောက်လက်ဝဲဘက် ထောင့်၌ ညွှန်းပြထားသည်။ အထူးအား ဤမြေပုံတော်ချပ်သည် ဗုဒ္ဓသာသနိုက ပထဝီဝင်ကျမ်းကြီးမှ မြစ်ဖျားလာရကား သာသနာတော်နှင့် စပ်လျဉ်း၍ သိတိုက်သော အကြောင်းအရာများကို သိရှိလိုပါက ရင်းဗုဒ္ဓသာသနိုက ဝထပိဝင်ကျမ်းကြီးနှင့် တွဲဘက်ကြည့်မြင်ကြပါကုန်။

ဗုဒ္ဓသာသနာ (ဆယ်) ဌာန

(၁) ကုသိနာရံ
(၂) ပါဝါ
(၃) အလ္လကပ္ပ
(၄) ဝေဌဒီပ
(၅) ရာဇဂေဟ
(၆) ကပိလဝတ္ထု
(၇) ကောလိယ - ရာမဂါမ
(၈) ဝေသာလီ
(၉) ဒေါဏဂါမ - ပုဏ္ဏားရွာ
(၁၀) မောရိယ - ပိပ္ပလိဝန

ရင်းဌာနများကို အလံ ⚑ လက္ခဏာဖြင့် မြေပုံတွင် ပြထားပါသည်။

သာသနာပြုစေလွှတ်ရာ (ကိုး) တိုင်း (ကိုး) ဌာန

(၁) ကဿီရတိုင်း နှင့် ဂန္ဓရတိုင်း
(၂) မဟိသမဏ္ဍလ
(၃) ဝနဝါသီတိုင်း
(၄) အပရန္တတိုင်း
(၅) မဟာရဋ္ဌတိုင်း
(၆) ယောနကတိုင်း
(၇) ဟိမဝန္တပဒေသ - စိန်တိုင်း
(၈) သုဝဏ္ဏဘူမိ
(၉) သီဟဠကျွန်း - သီဟိုဠ်ကျွန်း

စွယ်တော်မြတ်ရောက်ရာ (နှစ်) ဌာန

(၁) ဂန္ဓာရတိုင်း - အထက်လက်ဝဲစွယ်တော်မြတ် ရောက်ရာဌာန
(၂) ကလိင်္ဂတိုင်း - အောက်လက်ဝဲစွယ်တော်မြတ် ရောက်ရာဌာန

ပါဒစက်ချထားတော်မူရာ ဌာန

(၁) သီဟိုဠ်ကျွန်း - သမန္တကူဋတောင်
(၂) အပရန္တတိုင်း - သစ္စာဗန္ဓတောင်အထက် အောက် နှစ်ရာ

တိုင်းကြီးသောဌာန

(၁) အင်္ဂတိုင်း (၂) မဂဓတိုင်း (၃) ကာသီတိုင်း
(၄) ကောသလတိုင်း (၅) ဝဇ္ဇီတိုင်း (၆) မလ္လတိုင်း
(၇) စေဒီတိုင်း (၈) ဝံသတိုင်း (၉) ကုရုရဋ္ဌတိုင်း
(၁၀) ပဉ္စာလတိုင်း (၁၁) မစ္ဆတိုင်း (၁၂) သူရသေနတိုင်း
(၁၃) အဿကတိုင်း (၁၄) အဝန္တိတိုင်း (၁၅) ဂန္ဓာရတိုင်း
(၁၆) ကမ္ဘောဇတိုင်း * တိုင်းကြီးများကို မျဉ်းစောင်းတို လက္ခဏာပါသော နံပါတ်များဖြင့်ပြထားပါသည်။ ထိုမှတပါး အဘိဓါန်ကျမ်းလာတိုင်း (၂၂) တိုင်းကို လည်းပြထားပါသည်။

၂၅၀၀ သာသနာနှစ်အတွင်း သင်္ဂါယနာ (ရြောက်) တန် တတိယ သင်္ဂါနာ

* လက်ဝဲမှ အထက် - ထိုအဓိမုတ္တိဟိမဝန္တာတောင်တ လျှောက်ရှိ တိုင်းပြည်၊ နှယ် အရင်ရပ်သို့လည်းကောင်း၊ ရြောက်ဘက်ရှိ စိန်တိုင်း နှင့် အနောက်ရြောက်ဘက်ရှိ ကသ္မီရဂန္ဓာရ - ယောနကတိုင်းတို့သို့လည်းကောင်း၊ သာသနာတော်ပျံ့နှံ့ရောက်ရှိခဲ့သည်။

စတုတ္ထ သင်္ဂါယနာ

ထိုင်းစတုတ္ထ သင်္ဂါယနာကို - တောင်ပိုင်းစတုတ္ထ သင်္ဂါယနာ - ရြောက်ပိုင်းစတုတ္ထသင်္ဂါယနာဟု နှစ်ပျိုးခွဲ၍ မှတ်ရသည်။ ထိုတွင်သာသနာနှစ် - ၄၅၀ - ဘီစီ - ၉၄ ခုနှစ် သီဟိုဠ်ကျွန်း၊ မလယဒေနပုဒ်အာလောကလိုဏ်ဂူ၌ ဝဋ္ဋဂါမ ဂါမင်းကို အမှီပြု၍ ဓမ္မရက္ခိတ မထေရ်အမှူးရှိသော သံဃာ တော်ငါးရာ တာလပတ္တကွန်ရာ ရွှေ့ ဓမ်္မဝိတောင်ပိုင်း စတုတ္ထ သင်္ဂါယနာ (ဓမ္မထက်အကွာရာ) ကို တင်တော်မူခဲ့ကြသည်။

သာသနာနှစ် - ၆၀၀ - ဘီစီ - ၁ - ရာစု အိန္ဒိယပြောက်ပိုင်း ကသ္မီရတိုင်း ဇာလန္ဓရမြို့၌ ကနิษကမင်းကို အမှီပြု၍ သုမိတြအသွေယောသမထေရ်ကြီးမှူးသော သံဃာတော်များသည် ဝိဋ္ဌကတ်တော်များကို သသံကရိုရှိ (သက္ကတ) ဘာသာဖြင့် တင်သော သံသကြိတာရဋ္ဌ ဓမ်ပြောက်ပိုင်းစတုတ္ထ သင်္ဂါယနာ ကို တင်တော်မူခဲ့ကြသည်။ ထိုအဓိမုတ္တ၌ ဟိမဝန္တာမ ပြောက်ဘက်ရှိ တိုင်းပြည်နယ်များသို့ ဗုဒ္ဓသာသနာရောက်ရှိ ပျံ့နှံ့ခဲ့သည်။

ပဉ္စမ သင်္ဂါယနာ

သာသနာနှစ် - ၂၄၁၂ - အေဒီ - ၁၈၆၈ ခုနှစ်၊ မြန်မာ ပြည် - မန္တလေးမြို့တော်၌ မင်းတုန်းဘုရင်မင်းတရားကြီးကို အမှီပြု၍ အရှင်ဓာဂရာဘိဝံသမထေရ်အမှူးပြုသော သံဃာ တော် - ၂၄၀၀ - ကျော်တို့၊ သောလကွဲရာရဋ္ဌ ခေါ်ကျောက် ထက်အကွာရာ ပဉ္စမ သင်္ဂါယနာတင်တော်မူခဲ့ကြသည်။

ဆဋ္ဌ သင်္ဂါယနာ

သာသနာနှစ် - ၂၅၀၀ - အေဒီ - ၁၉၅၆ ခုနှစ်၊ မြန်မာ ပြည် - ရန်ကုန်မြို့ကဿပဆေးမဟာပါသာဂလိုဏ်ဂူတော်ကြီး၌ နိုင်ငံတော်အစိုးရကြီးမှူးသော ပြည်သူလူထုကို အမှီပြု၍ ထေရဝါဒ ဝါးနိုင်ငံ (မြန်မာ - ထိုင်း - ကမ္ဘောဒီယာ - လာဝပ် - သီရိလင်္ကာ) မှ ဆရာတော်များကြီးမှူးသော သံဃာတော် ၂၅၀၀ ကျော် တို့ ပေါ်ထွက်ကာရဋ္ဌ - မုဒါရဋ္ဌ စာတော်ပုံနိုင်ပြင်း - ရွတ်ဆိုပြင်း နှစ်ပါးစုံဖြင့် ဆဋ္ဌ သင်္ဂါယနာတင်တော်မူခဲ့ကြသည်။

ဗုဒ္ဓသာသနာ - ၄၅၀ (ဘီစီ - ၉၄) ထေရဝါဒ သာသနာ စတုတ္ထသင်္ဂါယနာ

ဓမ္မထက်အကွာရာတင်ရာဌာန ဝဋ္ဋဂါမဂါမင်းကို အမှီပြု၍ ဓမ္မရက္ခိတ မထေရ်အမှူးရှိသော သံဃာတော် ၅၀၀ တို့ သင်္ဂါယနာတင်တော်မူကြသည်။

ဗုဒ္ဓသာသနာ - ၆၀၀ (ဘီစီ - ၁) ဓာတုဝိဘဇ သာသနာ

ဓာတုဝိဘဇ ကျမ်းကို ရေးသားခဲ့ကြသော ဗုဒ္ဓဘာသာ ပုဏ္ဏားများ ကပ်ရောက်ရာ ဌာနများ

ရှင် - မုဒါရှင် - နှစ်ပျိုးစုံအားဖြင့် ဆဋ္ဌသံဃာယနာတင်တော်မူခဲ့ကြသည်။

အိန္ဒိယသမုဒ္ဒရာ

မဟာဘာရတသာဂရ

ဗုဒ္ဓနှစ် - ၂၀၀ - ကျော်မှ - ၂၀၀၀ - အတွင်း ဗုဒ္ဓသာသနာပျံ့နှံ့တည်ရှိခဲ့ဘူးရာ (အရိယ) အာရှဗုဒ္ဓသာသနိုကမြေပုံ

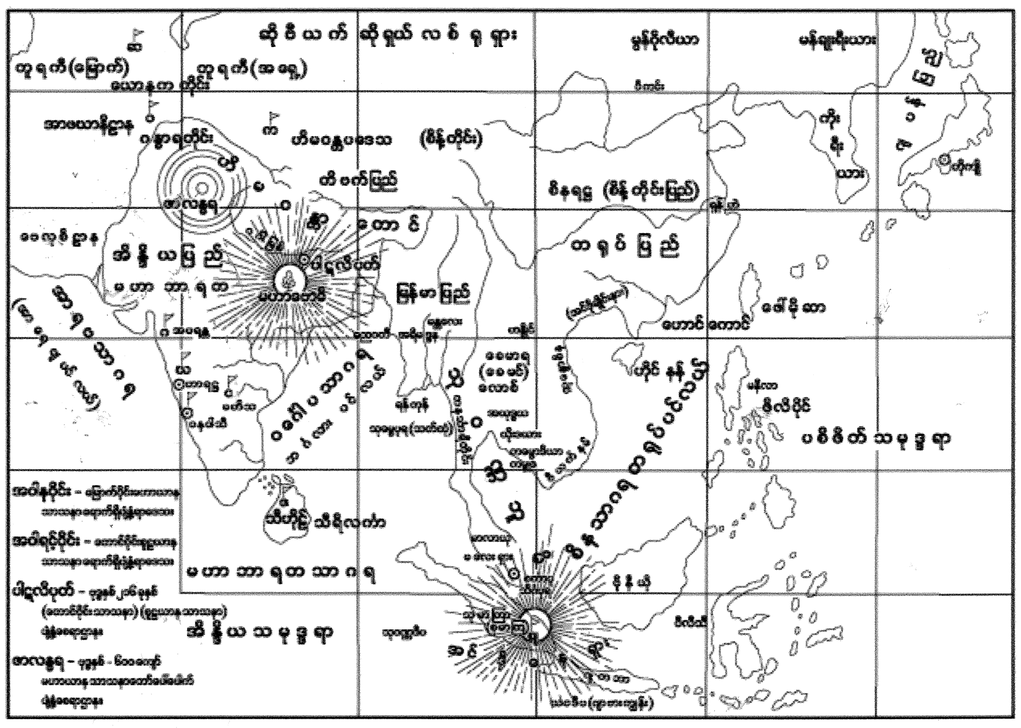

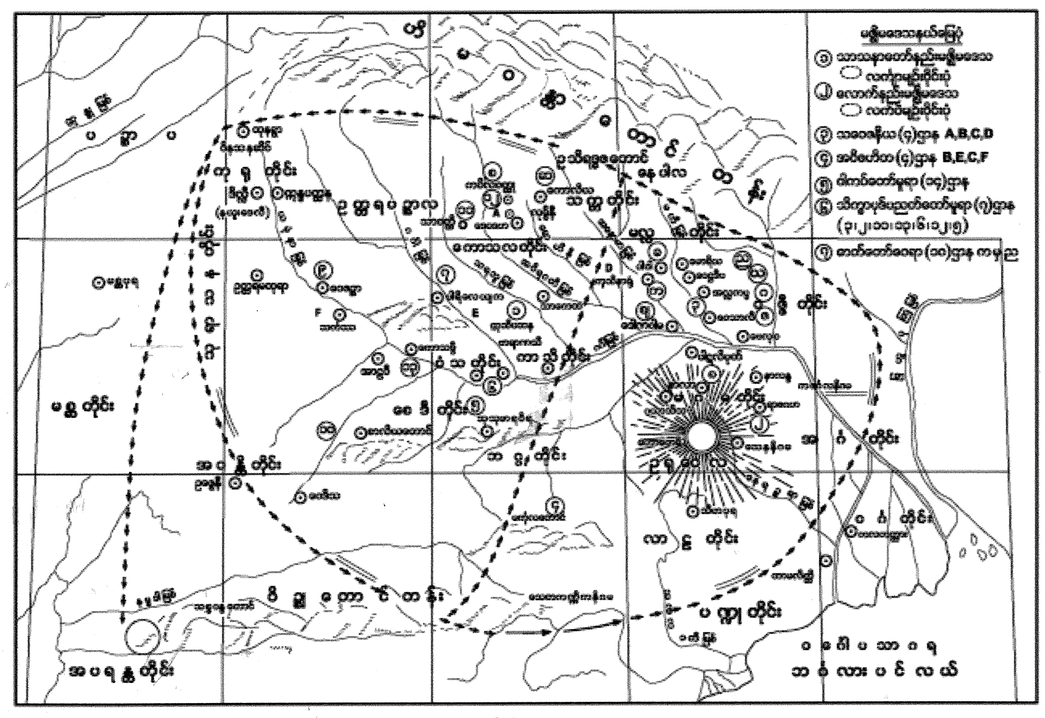

အလျားယူဇနာ - ၃၀၀ - အနံ ယူဇနာ - ၂၅၀ - အဝန်းယူဇနာ - ၉၀၀ - ရှိ မဇ္ဈိမဒေသနယ်ပုံ သီးခြားဖော်ပြချက်

ဗုဒ္ဓနှစ် - ၂၀၀ - ကျော်မှ - ၂၀၀၀ - အတွင်း ဗုဒ္ဓသာသနာပျံ့နှံ့တည်ရှိခဲ့ဘူးရာ (အရိယ) အာရှဗုဒ္ဓသာသနိုကမြေပုံ

လက်ဝဲပုံညွှန်ပြချက် - မဇ္ဈိမဒေသနယ်ခြားသတ်မှတ်ထားပုံ - သာသနာတော်နည်း - လောကီနည်းနှစ်မျိုးရှိရာတွင် - လက်ဖျားမှုပ်ပိုင်းဖြင့် သာသနာတော်နည်းအတိုင်းအခြားကိုပြသည် လက်ဝါးမှုပ်ပိုင်းဖြင့် လောကီနည်းအတိုင်းအခြားကိုပြထားသည်ဟုမှတ်ပါ။

ညာလက်ဖျားပုံညွှန်ပြချက် - ရြောက်လတ္တီတွတ်မျဉ်းကြောင်း သို့မဟုတ် ဟိမဝန္တာတောင်တန်းမှ ရြောက်ဘက်ရှိသာသနာကို မဟာယာနသာသနာ သို့မဟုတ် ရြောက်ပိုင်းသာသနာဟုခေါ်သည်။ ဟိမဝန္တာတောင်ဘက်ရှိ ဟီနယာန - ရှုဌယာနသာသနာ သို့မဟုတ် ထေရဝါဒတောင်ပိုင်းသာသနာဟုခေါ်ကြသည်။

အလယ်လက္ခဏာ ⚑ ဖြင့်ပြထားရာဌာနများသည် - သိရီမဟာသောကမင်းလက်ထက် သာသနာပြုစေလွှတ်ရာ (၉)တိုင်း (၉)ဌာနဟုမှတ်ပါ။ ဤပုံပယ်များကိုကြည့်ခြင်းအားဖြင့် အထက်ပုံကြီးနှင့် ထက်သွယ်နေပုံများကို သဘောပေါက်လာပါလိမ့်မည်။ အထူးသဖြင့် ဤမြေပုံနှင့် စပ်လျဉ်း၍အလုံးအဖြတ်အပြည့်အစုံကို သိရှိလိုပါလျှင် ဗုဒ္ဓသာသနိုက ပထဝီဝင်ကျမ်းနှင့် တွဲဘက်ကြည့်ရှုကြပါကုန်။